

Издази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на чот год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 повчаћа.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се у
плаћеним писмима нео-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом унут-
рицом на пошту у Котор.
Донеси шиљу се уредниш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе поже
и на дуже вријеме мање.

Позив на претплату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Свијема нашијем претплатницима
истјече претплата крајем ове године.

Стога позивамо учтиво њих и све
пријатеље нашега листа, који су ради
и у идућој години овај лист држа-
ти, да нам за времена пошљу прет-
плату, да им не би, због касно стигле
претплате, који лист од нове године
изостао.

Цијена је «Гласу Црногорца»:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-
УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕР-
ЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. а. вр.

На по године 3 . . .

На три мјесеца 1 . 50 п.

За све друге земље у Јевропи

Америци:

На годину 20 франака.

На по године 10 .

На три мјесеца 5 .

Претплатници из Аустро-Угарске
(и Босне и Херцеговине) нека шаљу
своју претплату поштанском у-
путницом на г. Петра Рамада-
новића у Котор. Нарочито се у-
мољавају претплатници из Босне и
Херцеговине, да нам не шаљу новце
непосредно овамо у запечаћеном пи-
сму, за које ми морамо овдје плаћати
свагда по 40 до 50 повчаћа, него
нека упућују претплату на г. Петра
Рамадановића у Котор, и то поштан-
ском упутницом.

Претплату из Србије на наш
лист прима само књижаар Велимира
Валожића у Београду. С тога нека
се тамошњи наши претплатници изво-
де за времена с претплатом обратити
ма ту књижаару.

Претплатници с других стра-
на нека шаљу своју претплату у
плаћеном писму на: «Управу «Гласа
Црногорца» на Цетиње».

Цетиње, 15. Децембра 1883.

У П Р А В А

ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 17. Децембра.

Кад ове редове пишемо, слави
Цетиње, прославља Црна Гора имен-
дан Његове Свјетлости нашега Књаза-
Нашљедника.

Као што су данас све мисли и
сва осјећања свијех Црногораца о-
купљена око свијет е личности Књаза-
Нашљедника, тако се и ми осјећамо
унутрашњим чувствама побуђени, да
ове редове посветимо будућему по-
мишљању Божијој владаоцу Црне Горе.

Казади смо не један пут, какве
су тијесне везе између Црне Горе и
њенога владајућег дома. По тијема
везама ласно се разумјети и протума-
чити може она оргалична симпатија,
она тако рећи фамилијарна љубав, о-
даност и осјећање, које имају сви
Црногорци према том стојеру своје
земље.

Црногорац живећи у садашњости
не заборавља прошлост и не престаје
мислити о будућности. На тај начин
он живи правим животом народним
храњећи се и кријећећи традицијама
прошлости, трудећи се и бринући за
будућност.

Млади наш Књаз-Нашљедник је-
дан је дио будућности црногорске, и
то најважнији.

Па може ли Црногорац, који све
своје мисли и осјећања савија око
стојера своје отаџбине, да мисли о
будућности својој, о будућности ове

земље, а да се не сјети најважније
залогне њене?

Бог је Свемогући благослов свој
излио на Црну Гору, кад је благосло-
вио владачу лозу Петровића, из
к је је Црној Гори никао Књаз-На-
шљедник. Мушком снагом владачког
дома, мушким подматком његовим
поткријењена је основа, на којој Цр-
на Гора почива, стављен је у безбјед-
ност најважнији дио будућности њене.

Знајући то Црногорцима је срце
пуну утјехе, јер знају да је Црној
Гори Бог даровао Нашљедника оних
који су Црну Гору с Црногорцима
створили и одржали. Нашљедника о-
них који су представници традиција
црногорских. Нашљедника оних који
су не само послоци круне црногорске,
него и први трудбеници око свеколи-
ког напретка ове земље.

Ко је Нашљедник таквијех прет-
ходника, од тога се с пуним правом о-
чекивати може, да ће и сам поћи за
њиховијема стопама.

То Црна Гора с пуним правом
очекује и од свога младог Књаза-На-
шљедника.

За то има разлог, да у њему
сматра будућег «зидара» будућности
црногорске.

За то је природно и појамно, да
га у развитку његову прате Црногор-
ци из године у годину с највишим
пажњом и љубављу, да разбирају за
његов напредак умни и тјелесни, да
већ сада прислушкују прве појаве
рађајућег се душевног живота њего-
вог, прве откуцаје млађаног му срца,
тежећи да по јутру дан познаду.

Донета је то јутро живота, у ко-
јем наш млади Књаз-Нашљедник жи-
ви. Али брижна родитељска рука, пра-
ва патриотска црногорска рука, под ко-
јом Књаз-Нашљедник прирашћује, не
допушта да то јутро, тако драгоцјено
свакоме а највише будућему владоцу
црногорском, пролази у нареду и бес-
послици, него у трудном и озбиљном
спремању за велике и тешке задатке,
који чекају будућег постојца круне
црногорске.

Млади Књаз-Нашљедник спрема
се и ради, — спрема се прије свега
да постане човек у најплеменитијем
смислу те ријечи, а то значи: да што
више развије, узвиси и у нужну рав-
нотежу доведе свеколике своје силе
умне, моралне и физичне; спрема се
да постане први Црногорац, а то зна-
мо сви шта ће рећи; спрема се на
пошљетку да наслиједи све оне врлине,
помоћу којих су владоци црногор-
ски онако дично вршили задатке своје.

Знајући то Црногорци могу бити
утјешени и без бриге. Са растом
младога Књаза-Нашљедника расте и
један дио будућности црногорске; у
спреми његовој зиђе се и будућа
Црна Гора; с напредком његовим
заснива се већ сада и напредак бу-
дућих нараштаја.

У таквијема приликама и под тим
условима моћи ће се без бриге доче-
кати будућа времена.

Сам Бог зна, шта она у крилу
свом носе. Али Црна Гора моћи ће
их с поуздањем сачекати, кад јој је
на пријестолу стара снага а у срци-
ма синова њених стара крв, а то све
подмлађено, јер ће тада на будућно-
сти црногорској радити достојни на-
шљедници сјајне прошлости њене.

А имаће се шта радити, јер на-
род један никад не може бити готов
са својим пословима докле год живи.
Ма колико да уради један нараштај,
другоме који за њим дође још довољ-

но остаје да наставља. Срећа је гдје
се напљедство не троши него радом
препроизвађа и умножава. Ту се на-
предује.

И ми желимо напредовати. И да
смо више наслиједили него што има-
мо, били бисмо за осуду, кад бисмо
сматрали, да нам је то доста. И да
је више што привриједио данашњи
нараштај, остало би доста посла и за
јући. И да је друго што Црна Го-
ра него што је, не би данас ни по
данас могла скрстити руке и сматра-
ти да је свршила што је имала свр-
шити.

Не! Црна Гора није на свршет-
ку, него тек на почетку свога новог
живота. Она је свршила тек један
дио своје традиционалне мисије; она
је тек ступила ногом у коло напред-
них држава јевропских; она је тек ма-
ло нешто раширила зидове своје др-
жавне зграде. Ту државну зграду ва-
ља изнутра пзидати, ваља је снабде-
ти свачим што је за свеколики на-
предак њенијех становника потребно,
ваља је расвијетлити оном свјетло-
шћу која данас у свијету чуда ства-
ра и без које ниједан народ данас не
може да буде — ниједан који хоће
да постоји у свијету и да се броји
међу напредне народе.

Ко ће то да уради код нас?

Бог Свемогући усилиће топле
молитве Црногораца, па ће још дуго
поживјети Онога, који је Црну Гору
проширио и увео у коло осталијех
јевропских држава. Он ће, о том смо
увијерени, и велики дио даљих зада-
така, који леже пред Црном Гором,
и моћу Божијом и помоћу својих
вјерних Црногораца посвршавати.

А оно што остане и што још да-
ље иде?

Оно нек узме на рамена своја
Онај, који се данас спрема да поста-
не будући владаца црногорски, Онај
чији имен-дан данас славимо.

Нека он срећно настави дјело
свога славнога Оца, уз благослов Бо-
жији и привољна нараштаја црногор-
скога којим буде владао.

Славши његов данашњи имен-дан,
ми од свег срца желимо: да Бог
Милостиви даде нашем Књазу-На-
шљеднику толико крјепости душе и
тијела, колико ће му требати као
будућему владоцу Црне Горе, па да
прослави и усрећи себе и свој род!

Догађаји у Хрватској.

Догађаји у Хрватској морају нас већ по
томе живо интересовати, што се тамо нала-
зе рођена браћа наша, чија судбина нама
не може бити равнодушна. Има већ неко-
лико мјесеца, како су се тамо редовни од-
ношаји у толиком степену пореметили, да
је на жалост и крв морала потећи. Нашим
читаоцима биће познато, како су тамошњи
немири постали и којим су начином угу-
шени. Остаје, да их извјестимо о даљем
развитку догађаја, а то ћемо овдје учинити.

Познато је, како је тежак био поро-
ђај, који је донио на свијет новог бана
хрватскога. Тиса се много мучно, док је
извршио тај — царски прорез. Преговори,
које је прво повео с генералом Филипо-
вићем, морали су се два пута повлађати
и прекидати, и на пошљетку су коначно
прекинути због тога, што се преговарачи
нијесу могли међу собом погодити ни са-
гласити, јер што је један тражио и искао,
на то други није могао пристати. Такав је
бар глас јавнога мишљења о тој ствари.

Прекинувши с генералом Филиповићем
Тиса се освртао даље тражећи згодну лич-
ност за бана и нашао ју је у особи Ђур-
скога великога жупана графа Куена-Хе-
дерија.

Граф Куен-Хедерија млад је чо-
вјек од својих 36 година, родио се у Нунтру
у Славонији, учио се за младости у Хр-

ватској, а хвале га да је вјешт управник,
човјек бистар, разумен, праведан и енер-
гичан. Све би га то лијепо препоручивало,
а са тијех врлина не би могао наћи на
опрјеке ни у Хрватској, у толико мање
што је рођени син хрватске домовине, зна
њен језик и познаје људ и нарав народа
јој. А вјешт управник и иначе човјек на
свом мјесту не може бити ни Хрватима
неугодан.

С друге оне стране постао је Ти-
с да нађе за хрватског бана човјека, ко-
ји ни Маџарима не ће бити неугодан, јер
задатак би новог бана имао бити, да на-
равна и заглади противности које су се
појавиле између Маџара и Хрвата и да
настоји о томе како ће се приближити јед-
ни другијема и измирити оно што Хрвати
траже с онијем од чега Маџари мисле да
не могу попустити: измирити тежње хр-
ватске за потпуном аутономијом с идеом
цјелокупности маџарске круне или боље
рећи с онијем што Маџари подразумевају
под маџарском државном мишљу.

Дојаконством хрватском бану, грофу
Пејачевићу, свако би учинио криво, ко би
му пребацио, да није био ерцем и душом
одан маџарској државној мисли и да није
у Хрватској заступао интересе угарске
круне. С почетка, кад је гроф Пејачевић
сио на банаку столицу, и сами су га Ма-
џари много похваљивали у том погледу, и
данас, кад га опет тако жестоко куде и
карају, било би веома занимљиво кад би
ко изнио на видјело оне химне које му је
онда и пр. «Естер Лојд» пјевао, кујући
у звијезде његову оданост маџарској ства-
ри. Али ваљда гроф Пејачевић није добро
разумијевао шта се с њим хоће са маџар-
ске стране, или није имао довољно енер-
гије да са столице бана хрватскога у све-
му поседује интенцијама угарске владе.
Због тога су мјеродавни кругови маџарски
почели према њему много хладњети, докле
га на пошљетку не обали гуњугла због
двојезичних грбова. Сада се просу на ње-
га илуеак цијелога незадовољства с ма-
џарске стране, а Тиса пође да тражи згод-
нијега човјека за бана, т. ј. таквога који
би могао учинити, да се измире те двије
противности.

Каже се, да га је нашао у графу
Куену-Хедерију. Ово је добар и Хрват
и Маџар. Он ће пазити, да се Маџарима
очува све на што имају права у Хрват-
ској, а опет не ће дозволити да се Хрва-
тима закида што је њихово. Ништа љепше
ни крајније, само је љаволска работа, што
су с једне и с друге стране разна мишље-
ња о томе, докле сижу маџарска права у
Хрватској а гдје почињу хрватска. да о
другијема аспирацијама и смјеровима и не
говоримо!

Но то ништа није сметало новомо
бану, да се прими понуђене му части. Он
није нашао за нужно, да најприје дође у
додир, па ако је могуће и у споразум са
мјеродавним и утиливим личностима из Хр-
ватске. Њему је довољно било, што се
споразумио са угарским министарством, а
заостало ваљда је мислио, да ће лако ићи.

Да видимо!

* *

Нови бан, послје именованја свога,
одмах је приступио к послу. Стигао је у
Загреб, гдје су га дочекали с резервом,
ако не хладно. Први му је послао био, да
отклони нередовно стање и да опет повр-
не правилне уставне одношаје. Призвати
му ваља, да је то учинио лојално. Зако-
нодавни орган земље, сабор земаљ-
ски, наставио је опет прекинуту радњу
своју. Нови бан му се представи бесјејдом,
коју ваља забиљежити и запамтити; за то
је овдје у цјелини доносимо. Ово су бано-
ве ријечи:

«Пресвијетли господине пресједниче!
Висока кућо!

Примите моју најискренију захвалу
за часни позив и поздрав, којим ме одли-
ковасте. Ступивши први пут у високу
ову кућу, допустите да изразим особито
своје велештовање према високом овом
сабору.

Висока кућо! Када сам се на прев.
заповијест Њ. ц. кр. Величанства и повје-
рењем заједничке владе одлучио, да при-
мам част и достојанство бана краљевина
Далмације, Хрватске и Славоније као
и краљ. повјереника бивше крајине,
знао сам, да сам узео на себе задатак
колико важан и одговорности пун, толико
и тежак.

Што сам се ипак на то одважио, во-
дила ме је к томе прије свега зјерност и

оданост прима премилостивом нашег круненим краљу и владару (живио!) — свето чувство неоскривљивог опстанка државе сједињених краљевина круне св. Стјепана краља (Заступник др. Старчевић виче: Нема је!) као и нарочито вруће осјећање за стадио и мирно благостање краљевина Хрватске и Славоније, повјерених одесе мојој неосредној управи.

Темељ радњи мојој биће основни закон онај, који уређује државоправни одношај ових краљевина, који осигурава тим краљевинама што ширу самоуправу и у опште развијање свих праведних народних интереса.

Што се тиче бивше крајине, држаћу се узаконених прев. наредба Њ. Величанства од г. 1871 и 1881, те ћу настојати свакако, као што је то воља и заједничке владе, да се посебно зајамчена права неопривена проведу и уздрже, и да се узаконим заступника у овај сабор уставни живот за бившу крајину и формално оживотвори.

Држећи се не само слова закона, ја ћу га и по узвишеном његовом духу извађати дати, јер сам увјерен, да је то увјет како виших интереса заједничке државе, а по том и циље монархије, тако и на моје здравому развијању народног душевног и материјалног живота ових краљевина. (Одобравање у средишту и на десници).

Стојећи на челу земаљске владе обраћајући највишу пажњу и важност на тачно, праведно и пошито вршење задатака управе и правосудја (Живио! на десници), а мислим да ћу тим и највећу услугу учинити могућему и даљем развоју већ и сада на високом степену стојећег народног душевног живота, ком је први услов евијете и потпуно увјерење о благодети унутрашњег мира и реда. У дјеловању својем држећи се у опште строго закона, бићу строг, ако буде нужно, но вазда праведан и правичан.

У границама самоуправе и постојећих закона, т. ј. у границама мога непосредног дјелокруга моћи ће се много допријети, да се повољна народно-економна стања земље, да се развија пољоделство, обрт и трговина, да буду на најбољегодотнији корист овијех краљевина, да се развије и да процвјета све оно благо ове природом богато обдарене земље. (Живио! у средишту и на десници).

Што се у том оквиру не би дало извести, то ће сигурно заједничка угарска влада драге воље најприправније учинити, којој ћу ја на једну или другу жељу или потребу у том погледу обратити пажњу свагда и увијек, и то не само из добре воље према земљи и народу, већ и по дужности својој, коју сам узео на себе према заједничкој влади. (Живио! у средишту и на десници).

То ће се пак, госинодо моја, моћи с наше стране тим сигурније постићи, ако се у дјелокругу нашем буде дјелами показало чувство за цјелокупност краљевина круне св. Стјепана.

Ма колику снагу да пружа силна у мени жива воља и тврда одлука за оживотворење овога високог задатка и циљели ове, знам да ће се то само тако дати најјевније постићи, ако ме законито заступство ових краљевина буде мудрошћу и искуством као и доброћотном потпором својом у настојању мојем подупирало. За прво двоје знам, да ћу моћи рачунати за копом осигурањем начином; за треће пак, т. ј. за вашу доброћотну потпору, овијем вас најискреније молим. (Живио! у средишту и на десници).

А сад јоште једно: Примите, молим вас, изјаву и будите увјерени, да ће, осим непоколебљиве вјерности према премилостивом нам краљу и владару, према држави, народу и закону, све моје дјеловање означивати она љубав, коју имам пре-

ма земљи, која ме је у дјетинству гајала, а тијем и остала домовином најмилијих мојих успомена; она љубав, која се је развијала под чаром поетичног и племенитог ехавања и мишљења нашег народа. (Живио! у средишту и на десници).

Као што се види, бесједа ова новог бана, која се има сматрати као његов програм, примљена је у самоме сабору хрватском двојачко: на једној страни (владиној) с одобравањем, на другој (оппозицији) с резервом. Иначе је свукуд добар утисак учинила, највише пак у мађарској јавности, која је овом бесједом усхићена. Бечки листови такође похваљују мунки, достојанствени и отворени говор новог бана.

*

Бесједа банова била је и прохујала. На сабору самом приступило се к дјелу, а већ на самом почетку појавили су се знаци, који предсказују велику буру. Међу странкама влада највише растројство, у којем се само толико може јасно познати и разабрати, да су једни противници влади и бану (то је опозиција: љевича и крајина љевича), а други бар се чиде. (Ср се за сад и за све друге не може рећи да држе с владом (то је владина странка: средиште и десница). У опозицији је независна народна странка и странка права (Старчевићевци). Међу овима је разлика та, што независна странка стоји на земљишту државоправне „нагоде“ с Угарском, само га жели више проширити у интересу што потпуније самоуправе земаљске, а странка права не хоће да зна за ту нагоду и тражи за Хрватску потпуно државну независност. Уз владу стоји такозвана народна странка. Овај општи облик странака јак је уздрман потовим догађајима, који су га поменули на лијеву страну. С друге стране уладом крајинских заступника ушао је у сабор један фактор, с којим још ни једна странка није на чисто: влада држи да је она у добитку, но опет види се да ће и опозиција добити прираста с те стране, што више, најновија изјава, коју су неки крајински заступници донјели у сабору и коју ниже саопштавамо, свједочи да се с те стране намјерава ударити сјекиром у сами темељ на којем Хрватска данас државоправно стоји. Осим тога замишљени фактор у сабору представљају и Срби заступници, који до сада бар још нијесу заузели утврђени положај, али ће свакако њихово држање бити од одесудног утјецаја при борби странака на сабору. На пошлетку на сабору се налазе у доста великом броју и тако названи „дивљи“ елементи, т. ј. чланови сабора, који не припадају ни једној страни, но раде сваки на своју руку.

У оваковом саставу сабор је отпочео своју радњу. Већ на првијем сједницима видјело се да ће опозиција развити необичну живост и безобзирност, а владину странку да ће бити, као обично, мала и плаћљива. Чаркање је отпочело с опозиционе стране у првијем приједлогу, који се се указале. Тако су заступници опозиције тражили од пресједништва саборског да се пред сабором прочита заклетва коју је бан положио и да се каже, ко је Хрватску заступао при полагању заклетве. Тако је при изапицању депутације, која би имала ноћи да доведе бана у сабор, заступник барон Рукавина у име странке права изјавио, „да је нови бан први чинио мађарски, па како се не слаже с чапшћу народа, да се мађарском чиновнику указује иносат, коју је хрватски народ указивао пријашњим хрватским државственицима бановима, то у име странке права предлаже, да се депутација и бану не шаље“.

Независна народна странка изаила је у првој сједници саборској са својим приједлогом „о обустави устава“, који гласи овако:

„С разлога што је превисним отписом од 22. Августа т. г. уз потпис угарског министра-пресједника Тисе у темељу своме повријеђен устав ове краљевине;

с разлога што је ту повреду одобрио угарски сабор у својој сједници од 28. Септембра т. г. и повладио изјави угарског министра-пресједника;

с разлога што су претходиле главној повреди постојећег устава ове краљевине и друге знатне повреде;

Доље потписани предлажу да високи сабор изабере одбор од 11 лица, који ће учинити ушљед тих догађаја сходан приједлог, који би након обављене верификације крајинских заступника дошао први на дневни ред.“

На овом приједлогу, за који се молило да га сабор прогласи за прешна, потписано је 10 посланика од независне народне странке.

У сједници саборској од 7. ов. м. дванаесторица крајинских заступника поднјели су изјаву о неприпознавању до сад изданих закона и углављених уговора, коју смо већ мало више напоменули и која у циљелости овако гласи:

„Ми потписани у бившој војној крајини народом изабрани заступници, ступајући у високи сабор на узајамни рад, изјављујемо овим понајприје нашу благодарност Његовом Величанству, који је у својој наклоности и бризи очинској жељи нашој и овога сабора угодити благоволио, да се једном и овај дио земље уставности поврне. Благодарност ову засвједочићемо ми по примјеру наших старих непоколебљивим вјерношћу и оданошћу према нашем премилостивом краљу и владару као и према свијетлом владајућем дому; засвједочићемо је нашим устражним настојањем, да у наше судјеловање у овом сабору овакве установе у живот приведемо, које су благостању ове краљевине нужне и потребите.“

Али ступајући овим на основу постојећих односа на поље узајамног рада у корист ове краљевине, изјављујемо свечано, да ми не можемо признати правоваљност и уставност свим оним државоправним дјелима, почевши од закључене „нагоде“, са свијема промјенама, које су без нашег судјеловања скројене и којих штетно пошљедице цијели народ осјећа; а ми ћемо настојати, да се те чињенице уставним путем замјене уставима нашим потребама одговарајућима, па се чврсто надамо, да ћемо у том нашем настојању братску потпору свијех заступника задобити.“

Пресједник сабора није хтио прихватити ову изјаву, јер рече да се не слаже с уставом земаљским.

У истој сједници саборској од 7. ов. м. догодила се ужасна гунгула, каква се одавна не памти у сабору хрватском. Повод је био ово: По што су интерпелације исцрпане биле, хтио је пресједник сједницу закључити. У то устане заступник крајински др. Пиленић, те запита, шта је с његовим приједлогом и за што се не износи на сриједу? (Приједлог овај тиче се заклетве бана и ручнога писма царског којим је граф Куен-Хедерварја наименован за бана, и које се све тражи да се изнесе пред сабор.) Пресједник позивајући се на дневни ред изјави, да он једноме заступнику, који још није верификован, не може дозволити да подноси приједлоге. На то устане Давид Старчевић с ријечма: Ид ћете саслушати предлагача или ће овдје крв потећи! Допустите да се наш приједлог чита и слушајте га мирно, као што окривљеници слушају оптужбу на окривљеничкој клупи.

Ужасна граја на десници. Љевича повлађује!

На то устане др. Деренчић (који је био владин претјојник за правосудје, а сад је прешао у опозицију) те се у гово-

ру својем дотакне и пресједника саборског. Овај то прими за увреду, те гунгула настане још већа. Пресједник заповједа, да се галерије испразне. Пандури приступе к послу, граја и дерњава ужасна. Старчевић виче: Издајце, вјешати вас ваља! Фолнеговић појури к клупама деснице те виче: Сервили, људи, на нашем челу румени се крв нашег народа! Многи посланици од Старчевићеве странке, с виком: на поље, недостојни! дигосе се к пресједничком столу, да пресједника избаце на поље из дворане.

Ова сцена могла је трајати до пет минута. Од сједнице није било више ни трага. Све се претворило у гужву и кошање. На пошлетку пренесе се граја из саборнице на улицу ту се са срећом разнесе и изгуби по свим улицама забрбачким.

У вечер су се просуло по вароши пријетње, да ће се чинити демонстрације. Због тога су по наредби власти оружане чете стражарске цијелу ноћ пролазиле кроз варош. Исто тако пролазили су наоружани ђендарми у самој згради и дворани саборској. Бан је тај исти дан дошао у клуб народне странке и по што се појасно извјестило о свему што се збило, дао је ријеч, да ће се он постарати одржању мира и реда, па ма то било и ванредним средствима.

Сабор је сјутра дан опет држао своју сједницу, али тајно. Сједница се претворила у конференцију, на којој се савјетовало о шкандалима који су учинени. Не зна се шта је на том савјетовању одлучено. Држи се, да ће се над онијема, који су шкандал изазвали, изрећи парламентарна казна, којом ће се искључити из сабора за осам дана.

Бурa је тек настала. Гдје ће јој бити свршетак?

Политички преглед.

Између Францеа и Кинеза дошло је до пријеломе у Тонкину. Већ од 5. м. вије се застава францеске републике на бедемима Сонтаја. Тим је питање тонкинско ушло у са свијем нову мјену. Сада се морају на брао рачнасти одношаји између Кине и Францеске, јер Кина мора заузети чисто и отворено држање, т. ј. мора се изјаснити хоће ли отворити прави рат против Францеске или ће се као и до сад задовољити, да води само званични рат и са својом војском потпомаже отпор Анамићана. А можда се с једне или с друге стране помишља и на поравнање. Једна депеша из Хонконга у „Њујорк Херадду“ јавља, да су Францези имали жестоко муче, док су освојили Сонтај; Курбе је изгубио мртвих и рањених више од 1000 војника, дакле више од четине цијеле војске коју Францеска има у Тонкину. Једна од онијех вароша, коју су Францези захтјевали да имају у својим рукама, па тек онда да отпочну преговоре с Кином, сада је у њиховој власти; а то је она иста варош, о којој се у кинеском меморандуму каже, да ће дати повод правом рату, ако Францези на њу нападну. Францези су је напали и освојили; сад је ред на Кинезе да реку своју. Међу тим кинески заступници још стоје у Паризу и лијено се гледа и разговара са францеским министром-пресједником, као да ништа није ни било. То изгледа, као да Кинеска по мисли остваривати својих пријетњи, него као да хоће да сачека да види докле ће Францези ићи у своме наступању и о да ли ће ниглеска дипломатска пресија у Паризу имати каквог успјеха. Кинези су лукави, па знају да при том овуговлачењу не могу ништа изгубити, докле се Францези тропе и крваве без да су постигли икаквога стварног резултата.

ЛИСТАК „ГЛАСА ПРНОГОРЦА“.

П О С А О.

(Свршетак. В. бр. 48.)

Посао може да науди и онда, кад човек не зна да одмјери своју снагу па је прециједи и претовари. Ухвати се у који тежак посао који надмаша обичну људску снагу, па не ће од њега да одустане ма се сатро. Највише је тога у младих и ватрених људи. Они у своје зору мисле, да све могу, и да им се ништа не може отети. Али није тако. Наша снага је одмјерена, па кад преговину ту мјеру, хоће да иза, а гдјекада и тако, да се никад више не поврне. Бива и тога да претераних напорима, пореметим коју другу важну обаву у тијелу (п. пр. оток крви, пробаву (варење) па да тако наудим своје здрављу. Баш у нас је тих прилика врло често, па онда није чудо, кад се овај или онај иза дог тешког посла разболи. Дигне који гдан терет; потегне што људска снага обично не може; упрти, што ни кљусе не би пошљело; претрени у пјешачоњу, пресили, па послије отањаша. За то се у нас многи сељак „струни“, промене (окивати) и ушине, и за то је у нас гдјекада људи здравих и читавих а узетих;

још младих, а отрохнутих; још не тијелу снажних, а немоћних и т. д.

За дневни посао немам тијела рећи, али годишњи ти већ није „уласан“ ни по здравље ни по напредак. Нијесити подијелно подијелно ни сву годину. Ти радиш само с прољећа и јети, а остату годину увезси довр. Но си све постоји. Рада јесен забави те још мало, а зима јесен и зиму проводиш беспоселен и сиромашних руку. Те кад сијне прољеће, латна се и опет својих уобичајених послова.

А је ли то добро? Подударно је то с тијелом и животом човјека. Да те ли наша нарав толико празновање? Је ли и човјек као и неки други створаци у природи тако удешен, да му се сваке зими успавају?

Све то није. Човјека је сваке раде дијелом године подијелно, па их ваља подијелно и забавити, да не поћу страницима. Погледај само на себе, па ћеш се одмах о томе увјерити. Да не рачунаш, колико губиш, што ти дијеле зиме стоји сва снага залишана, те ништа не приређује; да не разабраш, колико пута у тој безослици и у том зимњем пиравању учиниш које бесноте, те гдјекада затрени и свој углед и своје здравље; опет мораш признати, да толика беспослица и празновање мора шкодити твојој снази и твоје здрављу.

Кратки дан и дуге ноћи затворе те у кућу, па ту проводиш од Митрова до Ђурђева. За све то вријеме никаква посла, те би или на банку крај нећи, да екстрених руку соре сахате презијеваш, или си на постоји те спаваш и гнијеш. За све то вријеме храниш се најбоље; за све то вријеме рјетко кад изађеш на чет, свјеж ваздух, а на њега си се тако научио. За све то вријеме рјетко кад махнеш сјекиром или другим чиме, да се мало протеглиш, утријеш и замораш, а до јакто ти је тијело непрестано радило. Па је ли чудо, ако су ти мишице с прољећа олабавиле, отромиле и изнемоћале, а и друге снаге у тијелу попустиле? Изнишао си из реда, напустио си за толико времена свој уобичајени живот, обострао си, тако рећи, све радње у твоје тијело, па је онда наравно, да се дно промет претурати и поремети. И ако не оболеш, изгуби ти тијело ону живахност и чистот, ону једрину и здравље, што прате редован посао.

Да је зимњи нерад противан нашој природи, каже ти се по самом осјећају. Љети је човјек увјек тромји и тежи него зими, и кад би судио по самоме тијелу, морао би зими више радити него љети. Теби се то наравно не може, јер је теби главно љетина, али би ипак могао zgodније расположити, да зими бар и зима што не-

могне. Кад би и зими што радио и нешто кући измучио, не би те зима „до кости“ појела, да послје прољеће и љето проводиш у проји и луку, него би и она завриједила бар неки дио онога, што потроши. Кад би и зими нашао zgodан посао, не би само љето морало сву годину исхранити, и ти не би много зебао, да те не љетина омахнути. Па најпосле, кад не би зиму проводио у љености и нераду, него се око чега збављао, бринуо и наштио, зар би тражио механе и посјетке, вино и ракију, каву и бој и оне друге прилике, што те зими воде на беспуће?

Али рецимо, да ти никако не ћеш или да не знаш права посла и занимања за зиму, опет би ваљало, да бар ради здравља и снаге држиш своје тијело онако, како се оно научило. Зар ти мораш сву драгу зиму распасан на банку пресједјети и презијевати? Зар ти не знаш ништа боље, него с креветца на креветац, те и дан и ноћ спавати и гнијити? Како је то за младеж и за пуну снагу која ваља да се трониш и обнавља? Ако већ немаш или не знаш таквог посла, којим би што зарадио и кући помогао, а ти бар нађи начин како ћеш забавити тијело и снаге у њему, да у нераду не учману. Ако немаш посла око куће и домазлука, око марве, око разних твојих оправа и т. д. а ти тражи друга

Инглеси од своје стране јако наваљују на францеску владу са својим посредовањем. Францези до душе не одбијају те понуде, али је Фери изјавио, да од поравнања ни разговора бити не може, докле Францези не освоје Сонтај и Бакнин, јер та мјеста чувају и заклањају цијели крај на ушћу, којег праве рукави црвене ријеке. Сад је Сонтај-пао, а кроз шест недеља, када стигну појачања, уларше се и на Бакнин, па ако и он падне, као што се Францези извјесно надују, онда је извршен цијели акциони програм, који је влада комори подијела, и тада ће се видјети шта ће чинити Францези а шта Кинези. За сада бар нема изгледа на поравнање, јер је извјесно да Кинези имају за својјема леђима добре шапаче, а овијема није стало до поравнања, него до тога како ће што дуже трајати спор између Кине и Францеске, и како ће се водити са што вишим трошењем снаге францеске.

Њемачки престолонаследник Сио је у Риму, видио је папу и већ се вратио у Берлин. Како је тамо примљен, то смо већ јавили. Листови свашта нагађају о тој посјети код папе, а из Берлина се опет све оповргава, што год листови о тој ствари доносе. Извјесно је ипак, при свем оправдању званичних органа берлинских, да је њемачки престолонаследник, против своје воље, а по ушутству Бисмаркову, пошао у Рим к папи једино тога ради, не би ли га како склонио, да попусти од свога дојакоског крутог држања, и да у глави с њемачком владом „начин живљења“, по ком би се уредио одношај римокатоличке цркве у Њемачкој. Листови званични и полузванични не јављају ништа о томе, е да ли је њемачки престолонаследник ушито у својој мисији; но има пуно гласова, и то јаких, који тврде, да се та мисија са свијем разбита и да папа неће ни да чује за какав „modus vivendi“, него тржи присто да њемачка влада прими његове услове. Сви листови потврђују, да је папа врло лијепо примио њемачког принца; наводе и то, како је папа рекао, да му се принц јако допао, да је то врло лијепо човјек и да би му било да га није примио, као што су му многи савјетовали. Али што се саме ствари тиче, на њу је папа одговорио са својим класичним: non possumus!

У Цариграду воде се живи преговори између владе тамошње и многијех другијех великих држава о обнављању трговачких уговора са Турском. Велики утицај на склапање тих уговора има велика жељезничка линија, која је у изгледу, да ће експрими везати Цариград и Солун са средиштем Јевропе. Нарочито у Инглеској живо се занимају с тим предметом. Најновије свједочанство о томе пружа један чланак „Тјамса“, који се с тим предметом занима и у којем налазимо ове интересантне примједбе:

„Наскоро ће инглеска трговина на балканском полуострву бити изложена много јачој конкуренцији него што је то до сад било. Ми смо у том погледу вукли знатне користи из наше поморске надмачности и из те околности, што су наши аустро-угарски и њемачки такмаци било из нехата или из невјештине пропуштавали, да поравнају путеве комуникацијама са својим сусједима на југоистоку. То што су пропустили, сада они исправљају, гредичи жељезнице, које ће турске линије везивати с линијама средње Јевропе. Има двије године како се ради на градњи жељезнице од Биограда до Ниша, а почеће се градити и пруга од Ниша до Врање, чим порта одреди, где ће се са том линијом везати линија која води из Солуна к Митровици.

кретања да пренећу животом. Шетња, јахање, надметање и друге наше игре са живахним кретањем могу ти замјенити обичан посао и одржати тијело чило и крјешно.

Игра и гједесна вјежбања (трк, скок, пењање, бацање, точицање, пливање и т. д.) помажу особито дјети, да им се тијело развије и ојача, да им се самопоуздање и слобода утврди, те да се тако за прави посао приуговате. Дјеца већ по својој живахној природи не могу да мирују и једнако нешто раде, те тим некако и сами себи помажу и своје снаге спремају. Ту дјечију природу не треба никада сузбијати и бранити, него је још сваком приликом помагати. Дјецу треба само игром и шалом на рад упућивати, и увјек тако удесити, да им је у први мах и посао нека пријатна играчка. Нека они најприје граде куће по нијеску и блату, нека сече дрва и нека из њих режу што им је драго, нека се играју „чобана“ „коња“ „орања“ „жетве“ и т. д., нека се рву и јачају, нека пливају и јаше, нека трче за коњима, овцама и другим стоком, нека гоне црнке, и најпослије нека ти кадгод помогну у твом омањем послу (н. пр. припремају, хајкању, јављену и т. д.), али само пази, да их на то не гониш силом, него да их наведеш како ће они то од своје воље учинити. Особито чувај дијете

Права линија од Солуна к Биограду отвориће инглеској роби пут у Србију који је бољи од свију дојакоских. Но она ће у исто доба и бар у истој мјери олакшати Солун и Будапешта од прилике су у равном одстојању од средишта Србије. Конкурентција ће бити мучна и најмања непрактичност у тарифама турским може нам ласно штету нанјети. Дале к истоку, а нарочито на сјеверним крајевима балканског полуострва услови су за нас још неповољнији. Линија од Ниша преко Софије к граници Источне Румелије отвориће још један прави пут к Јејеском мору, који ће за наше дијели бити са свијем без користи, јер на ушћу тога пута нема никаквога за нас zgodног пристана; а тијем ће путем роба аустро-угарска много даље на југ продирати него што је до сад било. У исто доба отвориће се и прави пут до Цариграда, а то ће још ближе к нама примаћи конкуренцију средње Јевропе, да насту туче. Побочне линије, к Бугарској пуштене, отвориће ову земљу аустро-угарској трговини, без да су од користи извозу наше робе. Тако ћемо изгубити неизмјерни један крај са његовим још неоткривеним изворима богатства, који ће се отворити фабрикама средње Јевропе, па се још и то може догодити, да нас Турска својим наметима на провоз робе са свијем искључи отолан. Ако Турска буде правично поступала, не ће бити велике штете за нас, јер ће нашој трговини остати сав крај од Солуна до Софије, па можда и до Ниша. Али сјеверни дијелови балканског полуострва изгубљени су за нас. Они су налиц под Аустро-Угарску.“

Бурна дебата води се у Италијанској комори о универзитетској реформи коју је поднио скупштини министар просвјете Бачели. Послије доста знатних и стручних бесједника, који су потанко говорили о томе предлогу, јавио се за ријеч Кајроли, један од историче вођа данашње опозиције. Бесједник сматра за најпријатнију дужност, да изрази своје мишљење о предложеном пројекту, с тога, што је и за доба његовога министровања такав пројект сачињавао извјестан дио владиног програма. Како онда тако и сада Кајроли признаје умјесност мотива и начела, на којима тај предлог почива, али не може никако да се сагласи са средствима која се мисле предузети за извршење реформе, нити пак може да одобри поједине његове тачке. Бесједник се боји, да универзитети не ће моћи да прибаве себи потребан научни материјал, јер им се мапа помоћ указује, а међу тим и сувише је остављено да сами себи средства прибављају. То би с једне стране ударило самој науци, а с друге стране универзитети би се довели у јаку зависност, ако не и потчињеност, од стране општина и провинција, што је много горе него кад би зависили од државе. Што се његови браниоци, вели Кајроли, позивају на Америку, Инглеску и Њемачку, томе нема мјеста, по што средства, којима располажу универзитети тих држава, јако надмашају италијанске универзитете, јер постоје вјековима, што није случај у Италији. Осим тога више је по извјесно, да би се тиме и сувише отворила универзитетска врата утицају клирицизма, о чему нам, вели, даје најјасније доказе данашња ватиканска питања, која веома потпомаже Бачелијев предлог. Кајроли тражи, као и радикалац Бовио, потпуну независност универзитета. Он тражи слободу, али праву и истинску, а не само по имену, као што се хоће тим пројектом, јер слобода са материјалном помоћи илузорна је. С тога он тражи потпуну научну аутономију и савршену слободу учења, а никако се не слаже са административном и финансијском самостојношћу.

од посла који је ипак и једнолик, а још више од посла, уз који се мора за дуго мирно сједјети и јако пазити. Дјетиња природа није за то. Она тражи промјене; она тражи шума и живахних покрета, па гдједог није тога, ту се лјетету крчи од његовог природног напредовања. И ако му савладаш ту његову природу, нијеси ништа добио, него изгубио.

Ово сам ти већ једном наговјестио, али ћу ти и опет напоменути, не би ли добро утврдио. Рекох ти, да се танко хранити баш онда, кад би требао најбољу трпезу. О зимљој беспослици потрошиш ти сав мре и сву оставу, а кад сине прољеће и настану дуги дани, гдје се мучиш и мориш од бијеле зоре до мркла мрака, онда једеш суха хљеба или га пресмачеш у киселицу и празну боранију. Шта то значи, и колико ти подрива здравље и снагу, увиђаш ти сада и сам. Ти знаш, да труд и посао троши тијело, и да ће га утростити и ослабити, ако му не буде доволно подмире у храни. Што је дакле тежи посао, што је више труда и напрезања, то ваља да је и храна боља, обилатија и снажнија. Ако се тога не држиш, рамаће ти и посао и здравље. „Рана је „рабра“, а „каква јеба, таква и међа“.

(Нар. Здравље.)

Др. Милан Јовановић Батут.

ћу, као што се у пројекту предлаже. За тим је узео ријеч министар просвјете и бранио пројекат, наводећи о њему повољне гласове, не само са стране комисије која нешитоје предлог, већ и страних научника јевропскога имена. Министар вели, да потпуно одговара систему уставној либерализма, да се васпостави универзитетска слобода наставе као круна на згради cjелокупног школовања, којој су основа државне основне школе, а средина између тога општински и провинцијални лицее и гимназије. Слобода учења неминовно захтјева и слободу управљања; не треба се бојати никаквог утицаја, ни клирикалнога, ни провинцијалнога, јер су народна осјећања довољно јака да обоје савладају. Ако се утврди слободна наука и најшира научна утакмица, то ће и ђаци стати на самостојно земљиште и биће свијесни свога позива, но при свем том држава се не смије одрећи надзора над школама, у колико се то тиче разних позива, у које ће улазити ђаци у своје грађанскоме животу, јер је то у тијесној вези са благом отаџбине. За то је немогуће извести потпуну независност универзитета, а да се држава само ограничи на надзор при испитима, при чему се не наука, но њени практички резултати показују. Министар остаје чврсто уз свој предлог, и нада се да ће га комора без измјене пријети и усвојити.

Овог дана свршен је избор председника швајцарског савеза за 1884. годину. Избор је пао у првом реду на некадашњег председника Велта, који је добио 166 гласова. У савезноме свијезу изнесен је предлог о допунама кривичног закона, и пеллије дужде дебате већ је потврдио своју одлуку од 20. Децембра 1882. год. За тим се спремају измјене и допуне у казненом закону од 1853. год., како би се у начелу измјенила његова редакција; ако би се због политичких несугласица посумњало у беспристрастност кантоналног судије при осудама, онда ће се упућивати пеллећење и расправа таквих кривница савезноме судији. — Савезној свијези захтјева накнадни кредит за 1883. годину од 402,667 франака.

ДОПИСИ.

(С. Ј.) ПОДГОРИЦА, на Никољдан 7. Децембра. — Имендан узвишеног Владоца Црно Горе Николе I. прослављен је у овој вароши најевечаније, за тојсе и латих пера да ту славу опишем.

У очу дана варош би ведичиствено освјетљена, а на дан славе окити се заставама. Живо кретање народа настиде, који вршише први на бољу службу; а на 9 сати унараћене чете војника у свечаном руху под бојним заставама упутише се к цркви па благодарње, за којима иђаху г. г. чиновници вишег и нижег реда са отијеним грађанством од обје вјероисповјести (правосл. и турске.)

По благодарњу ђаци пјеваху црногорску химну уз гругање топова и дефиловање војске. Из цркве парада је истим редом ишла уз грмљавање топова до главне пјаче, гдје се пред турском богомољом зауставила и гдје је по жељи наше браће Турака чињено богомољство за дуг живот и здравље Господарево, а за тим и у римокатоличку капелу.

По свршетку молитве и благодарња пред станом г. бригадијера Михаила Нашина заори громогласно у три пута: „живио Књаз!!“ У исти мах г. бригадијер почастио је војнике пићем а чиновништво и отијенији трговци свратили у његов стан, гдје је примао честитања Књажевог имендана и гдје је пало више одушевљених здравица. Прву и подужу напио је г. кап. Томаш Вукотић, која по одушевљеном сдржају би испраћена дуготрајним усклицима: „Ура! и Живно Књаз!!“ Одатле је Његовом Височанству упућена брзојавна честитка од стране грађанства и чиновништва оне варош, како и њене околине.

Од г. бриг. Михаила пошло се код г. В. Бећир-бега Османлића, гдје је војвода усрдно почастио госте у част Књажевог имендана, а за тим код варошког кмета г. Мата Чикића, гдје се непрекидно издирљало за здравље Господару и Владијућем Дому.

Цијелог дана дућани и радње биле су затворене, свирке су свирале, народ се непрекидно веселио, пјевао и играо; а на дан у вече било је једно отијено друштво на сједо код г. Богђи Марковића, гдје се хорило и веселило се сву ноћ. Једном ријечју: веселу и одушевљену народноме без разлике вјероисповјести не бјеше краја.

А и има право црногорски народ што се тако весели а што у души носи Књаза Никољу, када се замисли, како се он очински брине за сваку на и домаћу потребу народа, како са својим народом дијели добро и зло, којег смо виђели на бојноме пољу са својјима Црногорцима као првога војника, подносио је свенегодо под водним небом, којег данас у мирно доба видимо у суду правичног народног судију и у свему првоступачу великом и малом, богатом и сиромашу; то је дакле неујорини радник

за свој народ, па за то и јест народ црногорски на Његову ријеч готов живот и своје жртвовати.

На пошлтку за то и видимо у прилици прославе Његовог имендана гдје скоро присаједињени држављани мушкетере вјере одушевљене знаке весела и поданичке вјерности указују својим учешћем при светковини, па и веселимци оне вароши, отомански поданици, указују све знаке задовољства, које све долази из поштености и правичног понашања Књажевског органа, солидног намиривања њихових доходака (фрута) са аемаља које и сви посједују у књажевској граници, за чим се Његово Височанство и побринуло образовати нарочиту за то комисију састојећу се из 4 члана (2 правосл. а 2 мухамедове вјере) под пресједништвом г. кап. Т. Вукотића, који се посао врши са најбољим успјехом, те је поменута комисија и похвале достојна.

Разумије се да све то проистиче из добријех намера Господаревијех и пријатељских одношаја његове владе са царско-турском, чега су резултати већим дијелом означене границе, које народ све схваћа и на све удара печат свог задовољства као и жеље: да се ти одношаји учврсте и одрже и да се трговачки уговори углаве са турским и поштанске и телеграфске везе вежу и од Подгорице (јер већ постоји телеграфска веза од Уциња са Скадром) чиме би се олакшао саобраћај, и трговина би са Турском као сусједном царевином знатно коракнула.

Од 2 године скоро посјећавају не оће страни трговци, особито из Италије, за марву, и баш ових дана пошло је за Малу 250 крупних говеди и 800 овнова које су наши мјестни трговци продали Талијанцима овдашњом мјером. Продаја на мору са непознатим но сигурно умјерењим цијенама.

Жито се продаје од ф. 1 25, до ф. 1 35 багаш (11 ока дебеле мјере), вино од 10 до 12 ока за талијер, како које, према сорти. Вријеме кишовито, а при концу Новембра имали смо снијега, но који је у брзо нестало.

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 17. Децембра.

Данас је прослављен на Цетињу и по цијелој Црној Гори имендан Његове Свјетлости нашега Књаза-Нашљедника. У овх. св. обитељи држана је тога ради данас прије подне св. служба бојжа, иза које је шљедовало благодаће и молитва за добро здравље, срећу и напредак младога Књаза-Нашљедника. Чинодјелствовао је том приликом високопреосвештени г. митрополит Висарион са свештеницима и протођаконом, а присутствовао је Његово Височанство Књаз са свјетлом Књагиницом Милицом, Његова Свјетлост Књажевнх Борђија Карађорђевић, г. Александар Николајевић, кн. црн. министри, државни савјетници, чланови великога суда, остали виши и нижи чиновници, ученици и ученице свијех школа са својјима наставницима и народ. Послије благодарња ходило се у свијетли двор, гдје је млади Књаз-Нашљедник примао честитања.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 4. Децембра. — Ове недеље имали смо за пет дана греко прилично јак, облачно вријеме и кишу, па два дана бурин прилично јак и лијепо вријеме. А море мирно.

Улазак и излазак Бојано за два дана био је слободан, а остало није био слободан.

Доједрише:

Траб. црн. „Шеин Бахер“, тон. 38, кап. Абедин Закули, из Обота, су 5 момака, крцат руја.

Траб. итал. „Св. Лучија“, тон. 15, кап. Бузене Напола, из Медве, су 5 момака, крцат воћа.

Траб. црн. „Бела Марета“, тон. 25, кап. Али Максуд, из Медве, су 5 момака, крцат соли.

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 12, кап. Сулејман Мустафа, из Обота, су 3 момака, празан.

Поједрише:

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 18, кап. Фаали Мустафа, за Валону, су 4 момака, празан.

Траб. црн. „Леоне“, тон. 35, кап. Брахим Дрмани, за Тријешће, су 5 момака, крцат руја и кости.

Траб. црн. „Шеин Бахер“, тон. 38, кап. Абедин Закули, за Тријешће, су 5 момака, крцат руја.

Траб. итал. „Св. Лучија“, тон. 15, кап. Бузене Напола, за Обот, су 5 момака, крцат воћа.

Траб. црн. „Бела Марета“, тон. 25, кап. Али Максуд, за Обот, су 5 момака, крцат соли.

Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 12, кап. Сулејман Мустафа, за Медову, су 3 момака, празан.

Уторак, 4. Децембра. — Ове недеље имали смо вјетрове од I. и II. четвртца, умјерене и лагунне; за два дана ведро небо и понешто узбуркано море, а остало облачно, киша и узбуркано море,

До је дрише:

Траб. при. „Аирлије“, тон. 17, кап. Али Мехмед, из Бара, празан.
Траб. тур. „Карлота“, тон. 32, кап. Мехмед Али, из Бара, празан.
Траб. при. „Аирлије“, тон. 16, кап. Асан Аџи Мухај, из Бара, празан.
Барка при. „Бел Фиоре“, тон. 4, кап. Бет Вузук, из Медове, с путницима.
Барка при. „Сежана“, тон. 3, кап. Исмаило Мустафа, из Медове, с путницима.
Барка при. „Вир Пазар“, тон. 3, кап. Адем Ибраим, из св. Николе, с путницима.

По је дрише:

Траб. при. „Аирлије“, тон. 17, кап. Али Мехмед, за Бојану, празан.
Траб. тур. „Карлота“, тон. 32, кап. Мехмед Али, за Драч, празан.
Барка при. „Сежана“, тон. 3, кап. Исмаило Мустафа, за Медову, празан.
Барка при. „Вир Пазар“, тон. 3, кап. Адем Ибраим, за Св. Николу, празан.

Бар. 11. Децембра. — Ове недеље имали смо прве дане вјетрове од југа и запада средње са небом облачним и гдје-год киша, послије чега обрне сјевер доста јаки који нанесе снјег на врхове, на иза тога тихе вјетрове од истока, лијепо вријеме, мирно море и ведро небо.

Барометар подиже се на 77—5.

Стање температуре Реом. 8 —.

5. ов. м. врати се уредно из Крфа и Арбаније пароброд аустр.-уг. „Делфин“, кап. Ф. Смиркић, који искрца неколико трговине и путника за ову луку и крену сјутра дан за Далмацију и Тријешће.

7. ов. м. дође редовно пароброд аустр.-уг. „Смирна“, тон. 469, кап. А. Малијел, који искрца нешто трговине за ову луку и крену у преписато вријеме за Арбанију и Крф.

10. ов. м. дође из Тријешћа и Лезине траб. грчки „Аретуза“, тон. 60, кап. Анастасио Орџано.

Исти искрца неколико трговине за ову луку и крену данас за одређено му мјесто Крф.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Отварање новог чешког народног позоришта у Прагу). Као што је већ јављено у овом листу славио је народ чешки 6. пр. м. значајну давно очекивану културну светковину: отварање својега народног позоришта. 13 пуних година сабирао је народ чешки прилоге за грађење овог новог позоришта, и кад је оно 1881 исто већ довршено било, изгоре са свим изненадно до голих зидана. Но Чеси не клонуше ни послије овога удара. Удруженом снагом приушше они на ново око кулшења прилога и успјеше у тако сјајној мјери, да данас, након двије године дана, њихово народно позориште довршено стоји, и то је љепше и савршене, по што је било прије пожара у години 1881.

Отварање обављено је као што већ поменуемо на 6. Новембра. Позориште бјеше расвјетљено електричним пламенима. Чланови умјетници народног позоришта искупише се на позорици, а на скоро дође и др. Ригер с осталим члановима одбора за грађење чешког народног позоришта. Предавајући зграду држао је др. Ригер говор, којим је освјетлио умјетничку цијелу загоду, а уједно препоручи га интелектуално и умјетничком опобљу, нека би промишљили, да су позвани дјеловати у заводу, који је једина стална позорица народа, отворена пожртвовањем народа чешког, приноси сиромашних удовца и радника, који може бити никада не ће видјети завода, јер ће тешко моћи прибавити пужне путне трошкове. Умјетници нека би промишљили, да ова кућа није грађена за спекулацију, нити да задовољује љубопитству већ да учини задоста највише умјетничкој цијели, да има да буде школа за усавршавање и учење језика, школа, у којој се се репродуцирати народна pjesма у ријечи и свирци, да дјела чешких писца нађу с овога мјеста пут другим народима те посвједоче, да чешка умјетност не заостаје иза умјетности других народа. У духу, у којем су утемељитељи зграде радили, нека би цвјетало и народни умјетнички завод. Сви присутни кликоше три пут „Слава“ и „На здар“! Пресједник друштва Скрамлик очитова за тим у име друштва, да ће се позориште управљати у том духу те једино за тим ићи, да народу праву умјетност приказује. Друштво у то име моли, да га подучи народ, новинарство и интелекција, јер само тако могла би позорица остварити умјетничке идејале и постати спомеником умјетничке славе. Остале свечаности обављене су у најљепшем реду.

Тако би обављено свечано отварање новог народног позоришта чешког. Поменути нам је још, да је позориште ово саграђено по нацрту чувеног чешког архитекте и и професора чешке технике у Прагу Зитека и да су и остале послове радили чешки вјештаци и умјетници. Што је на њему, све је чешка рука набавила и извела; позориште се дакле у сваком погледу народним може назвати. Цијела зграда стала је преко три милијуна форината; до пожара потрошено је 1,880.000 фор. а послије катастрофе још 1,300.000 фор. Народ с овако животном снагом не мора се плашити за своју будућност. Таквом пожртвовању и такој вјештачкости мора се свако поклонити. Слава народу чешком!

(Изложба ручних радова Срипкиња у Н. Саду.) Одбор „доброг творног задруге Срипкиња новосадских“ разгледао је штампане позиве и прогласе с упућетвом, шта треба да се ради приликом изложбе ствари за изложбу. Те штампане прогласе по 50 комада послао је одбор врхушкој, великокишничкој, српској бечејској, сегединској, суботичкој и митровачкој српској женској задрузи с нарочитом молбом, да у најблжијој околини својој расутуре те прогласе и да из те околине задруге саме прикупљају од Срипкиња наших израђене ствари и да их овамо бар додухова 1884 пошљу, како би задруга могла у своје вријеме, а прије отварања изложбе, саставити и штампати именик изложених предмета. Исто толико прогласа и у истом смислу састављену молбу послала је задруга до сад у Сомбор на г. Николу Грујића Огњана, професора више девојачке школе, у Панчево на управитеља више дјев. школе г. Јована Поповића, у Темнишвар на референта школског г. Миту Долгу, у В. Бечкерек на адвоката и народног посланика г. Аксентију Поповића, у Карловцу на проту Николу Беговића, у Сарајево учитељицу г. Ђици Паталији Суботићеву — а сви они нарочито су још умолени, да претходно доставе за изложбу женских радова у Н. Саду, помјесне женске одборе, а у Сарајево централни одбор женски за сву Босну и Херцеговину. Осим тога послани су прогласи за изложбу свима нашим листовима у Аустро-Угарској и скоро су сви листови прештампали тај проглас, па чак и црногорски „Глас Црногорца“. Исто тако достављени су ги прогласи свима задругарима и околним учитељницама с молбом, да у своје кругу пораде, да се што више женских радова пошље на споменуто изложбу. Као што се из свега овога види, одбор је учинио од своје стране за сад све, што је нужно било да се учини, а сада је на позивања и на остало српском женском свијету, да неуморним радом и потстрекивањем пораде, да изложба ручних радова Срипкиња у Н. Саду што љепше и што сјајније испадне. (3.)

П О З И В.

У смислу закључења потоње скупштине Читаонице Цетињске, држане у недељу 4. ов. м., потписана управа обраћа се овиме на све становнике наше вароши, којијема на срцу лежи просвјетни напредак нашег народа и наше земље, с молбом, да се изволе уписати у чланове (редовне или помажуће) наше читаонице.

По §-у 4. друштвених правила редовни члан читаонице цетињске може бити сваки честити Црногорац, који станује на Цетињу, као и онај становник ове вароши, који је у државној служби, када плати упису таксу од 2 фор., и осим тога обвезе се да ће мјесечно плаћати по 1 фор. а. вр.

По §-у 5. истих правила помажући члан читаонице може бити свако честито лице, које учини друштву годишњи прилог виши од улога редовнијех чланова.

Ко дакле жели на ново уписати се као редовни или помажући члан читаонице, нека се тога ради усмено или писмено пријави пресједништву читаонице, а може се пријавити и члановима одбора: г. Јовану Поповићу-Липовцу и г. Шкиру Поповићу, које је потоња скупштина нарочито на ту цијелу одабрала, да међу становницима наше вароши понуде и упишу свакога, који би имао вољу, да као редован или помажући члан приступи друштву читаонице.

Цетиње, 8. Децембра 1883.

УПРАВА ЧИТАОНИЦЕ.

Књижевни огласи.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

Браће Јовановића

Изашла је свеска 72.

ВИЛАНДОВЕ СИМПАТИЈЕ

или разговори мудрог пријатеља са сродним душама.

Превео с њемачког Теодор Павловић. (Са идућом 73. свеском отпочиње претплата на IV. коло.)

16. н. (35 пара).

Добија се у свјема српским књижарама. — Претплата на 24 свеске ф. 3.50 (7 дин.) поједина 18. н. (40 пара) и онда шаљемо ми о нашем трошку сваку свеску уредно. — Излази сваких 14 дана 15. — Новац молимо унапријед с пошт. упућеницом.

У Панчеву.

Књижара Браће Јовановића.

О Г Л А С И.

2000 најзнаменитијих љекара јевропских, којих су изрици објелодањени препоручују

ПОНОВА СРЕДСТВА ЗА ЗУБЕ

као најбоље за уста и зубе.

ОДЛИКОВАЊА ВИШЕ ИЗЛОЖБА

Кроз 30 година искушава

АНАТЕРИНСКА ВОДА ЗА УСТА

од

Дра Ј. Г. ПОНА

ц. кр. двореки зубар у Бечу, I., Völgasse 2. упуткава зубобољу, лијежи болесне зазубице, чува и чисти зубе, брани од зле задухе, помаже пробијање зуби код дјете, служи као одбрана против дијетерита, и неопходно је нужна при пићу рудних вода.

Велика флаша по ф. 1.40, средња по ф. 1, мања по 50 новч.

Вегетабилни прах за зубе чисти зубе послије кратке употребе као снјег бијеле, без да шкоди истим. Шкапулица по 36 новч.

Анотеринско тијесто за зубе за чишћење, јачање и уздржање зуби и одстрањење неугодног даха зубног камена. Цијена стаклене кутијце ф. 1

Попово ароматичко тијесто за зубе. Свијетли бијеле зубе за кратке употребе. Зубе (наравне и умјетне) држи здраве и брани их од боли. — Сваки комад стоји 35 новч.

Пломба за зубе, практично и најсигурније средство, с којим себи може свако сам шупље зубе испунити. Етуи по 2 ф. и 10 новч.

Сапун од биља, најугодије и најбоље средство против звјерице, осипа и љетини пјегама, мазањом, пришом и зобинцом, против керути у глави и бради, кожных болести и у опште против свакој нечисти, са истим средством лијежи се брзо и сигурно. Комад 30 новч.

Умолава се и. н. општити, да се изрично захтевају код куповања и. кр. двореког зубара Пона препарати, и само такома нека се примају, који су са мојом заштитном марком снабђени.

Складишта налазе се:

у Котору, код М. Стефановића, апотекара.

у Сарајеву: Е. Д. Плајел, „

„ Ст. Дабочки, „

у Мостару: Тонхајзер, „

у Метковићу: К. Брунати, „

(12—16)

ПОШТАРСКИ

ЗИМЊИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недељу: предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у четвртак: предавање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора, у уторник: предавање у 1 уру по по дне; у сриједу: предавање у 12 ура по дне; у четвртак: предавање у 7 ура по по дне; у петак: предавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у четвртак, у 8 ура у јутро, предавање у сриједу до 6 ура по по дне.

Долази из Котора у четвртак у 8 ура по дне, предавање у петак у 8 ура пред по дне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ у понедељник, сриједу и суботу, предавање до 11 и по ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Даниловграда, из Никшића, из Подгорице и из Уциња у уторник, четвртак и недељу, предавање у 10 ура у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињ

у суботу, предавање у петак до 4 уре по по дне.

Долази у уторник, раздавање у 10 ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 8 ура до 12 у јутро и од 4 до 6 по по дне.

Цетиње, 1. Јуна 1883.

Управитељство

Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 17. Децембра 1883.

Државни дуг у сребру 979745.

„ „ „ банкма. 9360.

Златна рента 9340.

Дозови од 1860 9335.

Банкне акције 837.

Кредит 29320.

Лондон 11980.

Ц. кр. цекни 571.

Наполеон 958.

Државна марка 5920.

Народна привреда.

ТРИЈЕШЋЕ, 11. Децембра — Разна роба на нашем тржишту имала је ове недеље слиједеће цијене:

	ОД	ДО
	ф.	н.
Восак приморски и угар. за 100 кил.	90	115
Кафа порторико	66	77
С. Доминго	40	72
Рио према врети.	32	35
Цукар аустријски	28 30	50
тучени	36	—
Цвијеће траве бухаче	24	—
Тамјан	3	7
Наранче скришница	6	6 50
Карубе пуљешке. за 100 кил.	4	—
левантинске	14	16
далматинске	16 50	—
Смокове Каламата	4	7
пуљешке	100	112
Лимун скришница	—	96
Бадени или мандуле пуљ.	38	57
далматинске	26 50	30
Љешници	11	12 50
Пљиве	10 50	—
шеница руска	—	—
угарска	—	9
галачка	7 50	8 25
Кукуруз (рументин) руски	7 50	— 75
угарски	—	8
Раж	7	—
Јечам	—	14
Зоб угарска	—	—
арбанска	8	13
Пасуљ (факол) према врети робе	—	—
Боб	13	28
Лећа	17 75	22 50
Ориж талијански	12	13 50
инглешки (китајски)	120	125
Вуна босанска	116	120
морејска	112	124
арбанска	—	90
пестарека	66	70
Штвце корушк. јеловице	44	48
штајерске	10 30	11 40
Греде	16	18
буквице	40	72
Уље итал. ниже врсте	80	90
„ најбоље	—	—
„ средње врсте	43	44
далматинско	39	43
истарско	12 50	—
Камено уље у барилу	13	13 75
у кашетама	150	175
Коже стројене	47	55
сухе воловје	80	106
далм. ист. и бос.	80	110
јагњеће за 100 ком.	70	100
далматинске	— 56	70
козје за 1 кил.	— 50	60
вунене слане	— 60	75
сухе	34	42
зечје за 100 комата, у сребру	24	32 50
Бакарлар за 100 кил.	13	25
Сарделе 1 барпо	26	27
Витриол модри за 100 кил.	—	—
зелени	80	100
Масло	47	48 50
Лој далматински	77 50	—
Сало	—	—
Маст (салорастопљено)	72	—
Славина	22	24
Ракија етолитар (100 литара)	—	—
Галвићи истарски за 100 кил.	—	—
Руж истарски	8 50	—
„ далматински	11 25	11 50
„ црногорски	12	13
Липше од лаворике	40	80
Винске стротине (Gripula)	28	32
сплох	11	11 50
Мед	—	—
Лумбер (јабучице од лаворике).	2	18
Пакал барпо од 100 килогр.	14	16
Џуље (штраце) за 100 кил.	—	—
Катрам далматински	7 50	8 50
Сумпор у праху	—	—